

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΥΠΟΣΤΑΤΙΚΑ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ «NATURA 2000»**

«ΓΚΡΕΜΟΙ ΤΟΥ ΧΑΝΟΥΤΑΡΗ»

**ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΠΕ/01/2020**

3 Μαρτίου 2020

**ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΥΠΟΣΤΑΤΙΚΑ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ «NATURA 2000»**

«ΓΚΡΕΜΟΙ ΤΟΥ ΧΑΝΟΥΤΑΡΗ»

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ

**Υπουργείο Εσωτερικών
Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου
Τμήμα Περιβάλλοντος
Κτηνιατρικές Υπηρεσίες
Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας
Τμήμα Δασών**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	1
2. Εισαγωγή	3
3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία	5
3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή	5
3.2 Σκοπός του ελέγχου	5
3.3 Μεθοδολογία	5
3.4 Κριτήρια ελέγχου	6
4. Ιστορικό	8
4.1 Θέσεις εμπλεκόμενων Τμημάτων/Υπηρεσιών	9
4.1.1 Τμήμα Περιβάλλοντος	9
4.1.2 Τμήμα Δασών	10
4.1.3 Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	11
4.1.4 Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας	12
4.1.5 Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	13
4.2 Δέουσα μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων στο περιβάλλον	16
4.3 Ενημέρωση από Υπουργείο Εσωτερικών	16
4.4 Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου	17
5. Γενικά Συμπεράσματα	19
6. Γενικές Συστάσεις	20

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

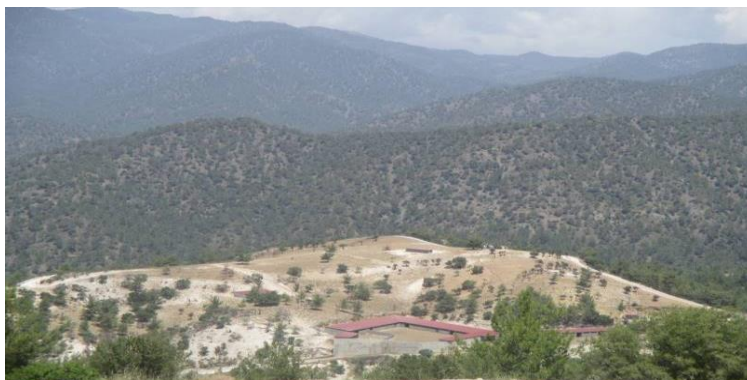
Παράρτημα Α

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΖΕΠ	Ζώνη Ειδική Προστασίας
ΚΥ	Κτηνιατρικές Υπηρεσίες
ΠΤ	Προστατευόμενο Τοπίο
ΤΑΥ	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
ΤΔ	Τμήμα Δασών
ΤΚΣ	Τόπος Κοινοτικής Σημασίας
ΤΠ	Τμήμα Περιβάλλοντος
ΤΠΟ	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
ΥΓΑΑΠ	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
ΥΘΠ	Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας

1. Σύνοψη

Κατόπιν διερεύνησης καταγγελίας, ημερ. 8.8.2016, που κοινοποιήθηκε στην Υπηρεσία μας από μεγάλο αριθμό φορέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων (εκ των οποίων λάβαμε και το φωτογραφικό υλικό που περιλαμβάνεται στην Έκθεση αυτή), αναφορικά με την παράνομη κατασκευή και λειτουργία κτηνοτροφικής μονάδας, με αποθήκη και κατοικία, σε αγρόκτημα που ανήκει σε Ιερά Μονή, εντός της περιοχής του Δικτύου «Natura 2000» - «Γκρεμοί του Χανουτάρη», διαπιστώθηκε ότι όντως έχουν ανεγερθεί παράνομα κτηνοτροφικά υποστατικά στην τοποθεσία «Σαουρής» της υπό αναφορά περιοχής, όπου φιλοξενείται πολύ μεγάλος αριθμός ζώων. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της δράσης της Υπηρεσίας μας στον τομέα των περιβαλλοντικών ελέγχων, εξετάστηκε και η περιβαλλοντική πτυχή του θέματος.

Όπως προέκυψε από τη διερεύνηση, στις 3.5.2015 υποβλήθηκε η αίτηση (ΠΑΦ/00118/2015) για χορήγηση πολεοδομικής άδειας, για την ανέγερση κτηνοτροφικών υποστατικών σε τεμάχιο που εμπίπτει εντός της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Γκρεμοί του Χανουτάρη», εφάπτεται της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» και γειτνιάζει με τον Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) «Κοιλιάδα Κέδρων – Κάμπος», του Δικτύου «Natura 2000». Το τεμάχιο εμπίπτει σε πολεοδομική ζώνη Ζ3-Προστατευόμενο Τοπίο (ΠΤ). Για ανάπτυξη στο ίδιο τεμάχιο, είχαν υποβληθεί και προηγουμένως δυο αιτήσεις, η μια για ανέγερση μάντρας αιγοπροβάτων και κατοικίας και η άλλη για ανέγερση κατοικίας, οι οποίες απορρίφθηκαν.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (ΤΠΟ), ως η Πολεοδομική Αρχή, αφού διαβουλευτήκε με τα συναρμόδια Τμήματα/Υπηρεσίες (Επαρχο Πάφου, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ), Τμήμα Περιβάλλοντος (ΤΠ), Τμήμα Δασών (ΤΔ) και την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας (ΥΘΠ)), απέρριψε την πιο πάνω αίτηση στις 24.8.2015, αναφέροντας ότι συντρέχουν ουσιώδεις παράγοντες, για τους οποίους η προτεινόμενη ανάπτυξη δεν έπρεπε να πραγματοποιηθεί στον συγκεκριμένο χώρο.

Ο αιτητής (Ιερά Μονή), μετά την απόρριψη της αίτησής του από το ΤΠΟ, καταχώρησε στο τότε Ανώτατο Δικαστήριο (μετέπειτα Διοικητικό Δικαστήριο) την προσφυγή με αρ. 1402/2015 και στις 4.12.2019 το Διοικητικό Δικαστήριο αποφάσισε όπως απορρίψει την υπό αναφορά υπόθεση.

Τα σημαντικότερα ευρήματα που προέκυψαν από τον έλεγχο αναφέρονται επιγραμματικά πιο κάτω:

- ◆ Διαπιστώθηκε η αδυναμία του Κράτους (ιδιαίτερα του ΤΠΟ, των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών (ΚΥ) και του Επάρχου Πάφου) να αντιδράσει έγκαιρα και αποτελεσματικά στην άρση μιας έκδηλης παρανομίας.
- ◆ Παρόλο που τα περισσότερα εμπλεκόμενα Τμήματα, ιδιαίτερα εκείνα με τον σημαντικότερο ρόλο ως προς την εφαρμογή της σχετικής Ευρωπαϊκής νομοθεσίας (ΤΠ, ΥΘΠ), αναγνωρίζουν τις πολύ σημαντικές αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη λειτουργία του υπό αναφορά παράνομου κτηνοτροφικού υποστατικού, κανένα δεν προέβη στη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για τερματισμό της παρανομίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

- ◆ Διαφάνηκε ότι οι απόψεις του ΤΔ, όπως καταγράφονται σε τρεις διαφορετικές σχετικές επιστολές, είναι αντικρουόμενες μεταξύ τους και εγείρονται ερωτηματικά και προβληματισμοί για τους λόγους που οδήγησαν το Τμήμα, αρχικά να εκφράζει έντονες απόψεις για τις επιπτώσεις από το υπό αναφορά υποστατικό στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής και δύο μήνες μετά, με άλλη επιστολή, να θεωρεί ότι δεν υπάρχουν καθόλου επιπτώσεις.
- ◆ Οι ΚΥ παρέλειψαν να επισπεύσουν τις διαδικασίες δίωξης του ιδιοκτήτη, για λειτουργία παράνομης κτηνοτροφικής μονάδας, παρά το ότι αυτή ελλοχεύει κινδύνους για τη δημόσια υγεία, εφόσον κανένας αρμόδιος φορέας δεν ελέγχει, ούτε τον ζωικό της πληθυσμό, ούτε τη διοχέτευση των προϊόντων της στην αγορά.
- ◆ Στη σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 25.10.2017, με την οποία αποφάσισε να αναπέμψει την αίτηση της Ιεράς Μονής στο Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων προς επανεξέταση, δεν καταγράφονται οι λόγοι που αιτιολογούν την Απόφαση αυτή, ενώ παρατηρήθηκε και η προσπάθεια υπόδειξης, προς τα αρμόδια Τμήματα/Υπηρεσίες, ως προς τον τρόπο χειρισμού της αίτησης, ενδεχομένως κατά παράβαση των διατάξεων του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου.

Επιστήθηκε η προσοχή των αρμόδιων Τμημάτων/Υπηρεσιών όπως, για τη διαφύλαξη της νομιμότητας, προχωρήσουν χωρίς καθυστέρηση στην κατεδάφιση των παράνομων κτηνοτροφικών υποστατικών και στη λήψη μέτρων για αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο βρίσκεται εντός περιοχής του Δικτύου «Natura 2000».

2. Εισαγωγή

Το Δίκτυο περιοχών «Natura 2000» («Φύση 2000») αποτελείται από ΤΚΣ για τους οικοτόπους και είδη πανίδας (εκτός πτηνών) και τις ΖΕΠ για τα άγρια πτηνά.

Ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος του 1972 (Ν.90/1972) διέπει την αναθεώρηση των Δηλώσεων Πολιτικής αναφορικά με τα Σχέδια Πολεοδομικών Ζωνών.

Ο σχεδιασμός της ανάπτυξης στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα εκφράζεται, τόσο μέσα από το Σχέδιο Ανάπτυξης, όσο και μέσα από τη Δήλωση Πολιτικής, η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση της βέλτιστης αξιοποίησης των αναπτυξιακών δυνατοτήτων κάθε περιφέρειας ή περιοχής, καθώς και της προστασίας του περιβάλλοντος της υπαίθρου. Επίσης, αυτή εφαρμόζεται σε όλες τις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές που δεν καλύπτονται από Τοπικά Σχέδια.

Ο καθορισμός και η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών διέπεται από Ευρωπαϊκές Οδηγίες, εθνικά νομοθετήματα και διεθνείς Συμβάσεις και Πρωτόκολλα, που κυρώθηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία, βάσει των οποίων κύριοι φορείς με αρμοδιότητες στον τομέα των προστατευόμενων περιοχών, είναι τα Τμήματα Δασών και Περιβάλλοντος και η ΥΘΠ. Τα σημαντικότερα σχετικά νομοθετήματα είναι τα εξής:

- ◆ Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμος (Ν.153(Ι)/2003).
- ◆ Ο περί Προστασίας του Περιβάλλοντος μέσω του Ποινικού Δικαίου Νόμος (22(Ι)/2012).
- ◆ Η Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών.
- ◆ Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Πληροφοριακά αναφέρεται ότι, το 1979, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υιοθέτησε την Οδηγία για την Προστασία και Διατήρηση των Άγριων Πτηνών (79/409/ΕΕC), που προνοεί για την προστασία, διαχείριση και διατήρηση των ειδών πτηνοπανίδας, που απαντούνται εκ φύσεως εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω διαφόρων μηχανισμών. Οι περιοχές αυτές είναι γνωστές ως ΖΕΠ, εντός των οποίων τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται όπως λάβουν όλα τα αναγκαία διαχειριστικά μέτρα, ούτως ώστε να αποτρέψουν τυχόν υποβάθμιση ή/και καταστροφή των βιοτόπων, αλλά και ενόχληση των ειδών που απαντούνται σε αυτές.

Η Οδηγία περί οικοτόπων του 1992, υποχρεώνει τις χώρες της ΕΕ να προστατεύουν τους οικοτόπους των απειλούμενων ειδών φυτών και ζώων. Οι προστατευόμενες περιοχές είναι γνωστές ως ΤΚΣ. Η Οδηγία περί οικοτόπων καλύπτει γύρω στα 1.500 σπάνια και απειλούμενα φυτά και ζώα και περίπου 230 τύπους οικοτόπων, μεταξύ των οποίων θεριζόμενους λειμώνες, ρεικότοπους και αλίπεδα.

Όπως αναφέρεται πιο πάνω, το Δίκτυο περιοχών «Natura 2000» αποτελείται από τις ΖΕΠ για τα άγρια πτηνά και τους ΤΚΣ για τους οικοτόπους και είδη πανίδας (εκτός πτηνών) και ο καθορισμός τους αποτελεί υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με βάση τις Οδηγίες 92/43/ΕΚ (Οικότοποι) και 2009/147/ΕΟΚ (Άγρια Πτηνά), αλλά και με βάση τη σχετική εθνική νομοθεσία.

Με βάση τη νομολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο καθορισμός των ορίων των περιοχών ΖΕΠ πρέπει να αποφασίζεται βάσει ορνιθολογικών κριτηρίων και ο καθορισμός των περιοχών ΖΕΠ δεν επιτρέπεται να επηρεάζεται από άλλες εκτιμήσεις, ιδίως οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως (υποθέσεις C-355/90, C-44/95 και C-3/96). Τα ορνιθολογικά κριτήρια καθορίζονται στην Οδηγία για τα άγρια πτηνά και αναφέρονται στα είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας, καθώς και για κοινά μεταναστευτικά είδη που απαντούνται σε κάθε Κράτος Μέλος. Συγκεκριμένα, το άρθρο 4

της Οδηγίας υποχρεώνει τα Κράτη Μέλη να αναγνωρίσουν και καθορίσουν τις πιο κατάλληλες περιοχές (σε μέγεθος και αριθμό), τόσο για σπάνια, απειλούμενα ή/και ευπρόσβλητα είδη, τα οποία καταγράφονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας (άρθρο 4.1), αλλά και για συνήθη μεταναστευτικά είδη (άρθρο 4.2). Τα Κράτη Μέλη είναι υποχρεωμένα να δώσουν ιδιαίτερη σημασία στην προστασία των υγροτόπων, ειδικά αυτών που είναι διεθνούς σημασίας. Με βάση τη νομοθεσία, οι περιοχές ΖΕΠ κηρύσσονται από τον Υπουργό Εσωτερικών μετά από γραπτή γνωμοδότηση της Επιστημονικής Επιτροπής, πρόεδρος της οποίας είναι ο Διευθυντής του ΤΠ, ως το αρμόδιο σώμα που αποφασίζει και συστήνει προς τον Υπουργό Εσωτερικών.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο ελέγχου συμμόρφωσης, που σκοπό είχε τη διερεύνηση καταγγελίας, ημερ. 8.8.2016, από μεγάλο αριθμό φορέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων, η οποία κοινοποιήθηκε και στην Υπηρεσία μας, όσον αφορά στην ανέγερση παράνομων κτηνοτροφικών υποστατικών στην τοποθεσία «Σαουρής» εντός της περιοχής του Δικτύου «Natura 2000» «Γκρεμοί του Χανουτάρη».

3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει, εν ονόματι της Δημοκρατίας, όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται δια Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης τού οικείου προϋπολογισμού στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002), παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

3.2 Σκοπός του ελέγχου

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο ελέγχου συμμόρφωσης που σκοπό είχε τη διερεύνηση καταγγελίας που υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας από μεγάλο αριθμό φορέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων, σχετικά με την ανέγερση παράνομων κτηνοτροφικών υποστατικών στην τοποθεσία «Σαουρής» εντός της περιοχής του Δικτύου «Natura 2000» «Γκρεμοί του Χανουτάρη», όπου φιλοξενείται πολύ μεγάλος αριθμός ζώων. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της δράσης της Υπηρεσίας μας στον τομέα των περιβαλλοντικών ελέγχων, εξετάστηκε και η περιβαλλοντική πτυχή του θέματος.

3.3 Μεθοδολογία

3.3.1 Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ◆ ISSAI 100: Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα.
- ◆ ISSAI 400: Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης.
- ◆ GUID 5200: Δραστηριότητες με Περιβαλλοντική Προοπτική.
- ◆ GUID 5201: Περιβαλλοντικός Έλεγχος στο Πλαίσιο Οικονομικού Ελέγχου και Ελέγχου Συμμόρφωσης.

Το ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο, όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Το πλαίσιο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης διενεργούνται αξιολογώντας κατά πόσο οι δραστηριότητες, οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές και οι πληροφορίες συμμορφώνονται, από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις αρχές που διέπουν την ελεγχόμενη οντότητα.

3.3.2 Ελεγκτική προσέγγιση

Η λήψη των απαραίτητων, για τον έλεγχο, στοιχείων έγινε από επισκόπηση σχετικών εγγράφων, χαρτών, αναφορών και αλληλογραφίας τη διενέργεια συνεντεύξεων με αρμόδιους λειτουργούς των εμπλεκόμενων φορέων, συναντήσεις και αλληλογραφία με ενδιαφερόμενες μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στον Υπουργό ΓΑΑΠ και Εσωτερικών, στο ΤΠΟ και στο ΤΠ.

3.4 Κριτήρια ελέγχου

Όπως αναφέρεται πιο πάνω, οι έλεγχοι συμμόρφωσης διενεργούνται αξιολογώντας κατά πόσο οι δραστηριότητες συμμορφώνονται, από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις αρχές ή κανόνες που διέπουν τις ελεγχόμενες οντότητες.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι αρχές ή/και κανόνες αυτοί είναι:

- ◆ Ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος (Ν.90/1972).

- ◆ Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρεκκλίσεις) Κανονισμοί (ΚΔΠ 309/99).
- ◆ Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμος του 2003 (Ν.153(Ι)/2003).
- ◆ Η Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών.
- ◆ Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Άλλες σχετικές νομοθεσίες που σχετίζονται με το υπό αναφορά θέμα είναι και οι πιο κάτω:

- ◆ Ο περί της Ενιαίας Διαχείρισης των Υδάτων Νόμος του 2010 (79(Ι)/2010).
- ◆ Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος του 1999 (Ν. 158(Ι)/1999).

4. Ιστορικό

Στις 3.5.2015 υποβλήθηκε αίτηση για χορήγηση πολεοδομικής άδειας, για την ανέγερση κτηνοτροφικών υποστατικών, σε τεμάχιο που εμπίπτει εντός ΖΕΠ «Γκρεμοί του Χανουτάρη», εφάπτεται της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» και γειτνιάζει με τον ΤΚΣ «Κοιλάδα Κέδρων – Κάμπος», του Δικτύου «Natura 2000». Το τεμάχιο εμπίπτει σε πολεοδομική ζώνη Ζ3-ΠΤ. Για ανάπτυξη στο ίδιο τεμάχιο, είχαν υποβληθεί και προηγουμένως αιτήσεις, για ανέγερση μάντρας αιγοπροβάτων και κατοικίας, και ανέγερση κατοικίας, αντίστοιχα, οι οποίες απορρίφθηκαν από το ΤΠΟ.

Το ΤΠ, με επιστολή του, ημερ. 3.6.2015, ενημέρωσε το ΤΠΟ ότι δεν συνηγορεί με τη χορήγηση της πολεοδομικής άδειας, λόγω της χωροθέτησης του τεμαχίου, όπως αναφέρεται πιο πάνω, καθώς και λόγω του ότι η προτεινόμενη μάντρα αιγοπροβάτων ήταν ήδη υπό ανέγερση, γεγονός που δεν συνάδει με τις προσπάθειες για προστασία των περιοχών του Δικτύου «Natura 2000» και τους σκοπούς ένταξης της περιοχής σε αυτό. Επισήμανε, επίσης, ότι οι επεμβάσεις αυτές παραβιάζουν ουσιαστικές πρόνοιες, τόσο της εθνικής νομοθεσίας (Ν.153(Ι)/2003 και Ν.140(Ι)/2005), όσο και της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, με όλες τις συνεπαγόμενες συνέπειες. Επίσης, ανέφερε ότι η μάντρα γειτνιάζει με αργάκι, γεγονός που εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους ρύπανσης των νερών και του εδάφους. Επίσης, σύμφωνα με επιστολή του ΤΑΥ, το τεμάχιο συνορεύει με τη Ζώνη Προστασίας του ταμιευτήρα ύδρευσης του φράγματος Αρμίνου.

Στις 29.6.2015, ο Επαρχιακός Λειτουργός Πάφου του ΤΠΟ, επέδωσε στον αιτητή Ειδοποίηση Επιβολής, για εκτέλεση εργασιών ανέγερσης μάντρας αιγοπροβάτων, χωρίς την εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας, σε τεμάχιο που εμπίπτει σε ΖΕΠ, και κλήθηκε να τερματίσει κάθε

είδους ανάπτυξη, να κατεδαφίσει οποιαδήποτε οικοδομή είχε ανεγερθεί, να απομακρύνει τα καταδαφισθέντα και να επαναφέρει το τεμάχιο στην αρχική του κατάσταση, πράγμα που δεν έγινε. Επίσης, στις 30.6.2017 το ΤΠ διενήργησε επιτόπιο έλεγχο, σε σχέση με τη διαχείριση των αποβλήτων της υπό αναφορά κτηνοτροφικής μονάδας και της επέβαλε εξώδικο πρόστιμο ύψους €1.500.

Η Πολεοδομική Αρχή απέρριψε την εν λόγω αίτηση στις 24.8.2015, για τους λόγους που αναφέρονται στο Παράρτημα Α της Έκθεσης.

Ο αιτητής, μετά την απόρριψη της αίτησής του από το ΤΠΟ, καταχώρησε στο τότε Ανώτατο Δικαστήριο την προσφυγή με αρ. 1402/2015, με το επιχείρημα ότι η απόφαση του ΤΠΟ είναι έκδηλα αντισυνταγματική, διότι παραβιάζει (συνδυαστικά) τα άρθρα 23.1, 23.9 και 110 του Συντάγματος, που απαιτούν τη συναίνεση της εκκλησίας όταν η περιουσία της υπόκειται σε οποιαδήποτε στέρηση, όρους ή περιορισμούς, πλην των περιπτώσεων αμιγώς πολεοδομικών λόγων. Η θέση αυτή βασίστηκε στον ισχυρισμό ότι, η προστασία του περιβάλλοντος δεν συνιστά αμιγώς πολεοδομικό λόγο και, ως εκ τούτου, η συναίνεση της εκκλησίας, η οποία δεν δόθηκε, ήταν απαραίτητη. Στη συνέχεια, εξ αρμοδιοτήτων, το Διοικητικό Δικαστήριο, με απόφασή του, ημερ. 4.12.2019, απέρριψε την υπό αναφορά προσφυγή, θεωρώντας ότι «η επίδικη απόφαση δεν είναι προϊόν νομικής πλάνης, ένεκα ισχυριζόμενης λανθασμένης εφαρμογής προνοιών του Συντάγματος και δεν πάρηκε καθ' υπέρβαση εξουσίας. Η καθ' ης η αίτηση (Υπουργείο Εσωτερικών και ΤΠΟ) εφάρμοσε ορθά τους συγκεκριμένους κανόνες της Δήλωσης Πολιτικής, οι οποίοι αποτελούν επί το πλείστον πολεοδομικούς κανόνες, δηλαδή επιτρεπτό περιορισμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, για τον οποίο δεν απαιτείται η συναίνεση της αιτήτριας, με βάση το άρθρο 23.9 του Συντάγματος και, εν μέρει, δεσμευτική ευρωπαϊκή Οδηγία για τις περιοχές προστασίας της Φύσης, ως αυτή έχει ενσωματωθεί στην εθνική έννομη τάξη».

Ο ιδιοκτήτης υπέβαλε εκ νέου αίτηση για ανέγερση κτηνοτροφικών υποστατικών, κατά παρέκκλιση των προνοιών της Δήλωσης Πολιτικής και επί τούτου, η Πολεοδομική Αρχή ζήτησε και πάλι τις απόψεις των εμπλεκόμενων Τμημάτων/Υπηρεσιών. Το ΤΠ, με επιστολή του, ημερ. 4.7.2016, ενημέρωσε ότι ισχύουν και δεν διαφοροποιούνται τα όσα αναφέρονται στην επιστολή του, ημερ. 3.6.2015.

4.1 Θέσεις εμπλεκόμενων Τμημάτων/Υπηρεσιών

4.1.1 Τμήμα Περιβάλλοντος

Σε απαντητική επιστολή, ημερ. 9.8.2017, προς την Υπηρεσία μας, το Τμήμα ανέφερε ότι «η ύπαρξη της κτηνοτροφικής μονάδας στην περιοχή προκαλεί επιπτώσεις, όπως όχληση ειδών, επηρεασμό βιοτόπου, διάνοιξη και διαπλάτυνση δρόμου, αυξημένο κίνδυνο τοποθέτησης δολωμάτων, φωτορύπανση, αύξηση μη φυσικών θηρευτών που προκαλούν ζημιά και όχληση (π.χ. γάτες). Επιπρόσθετα, οι επιπτώσεις και οι κίνδυνοι για το αγρινό είναι σοβαρές, λόγω της συνβόσκησης με τα αιγοπρόβατα σε μια σημαντική περιοχή για το είδος».

Το ΤΠ επισήμανε ότι, παρόλο που οι επιπτώσεις είναι σημαντικές και αυτό έχει γίνει παραδεκτό από όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες, εντούτοις η κατεδάφιση των υποστατικών και η απομάκρυνση των αιγοπροβάτων είναι αρκετά για την ανάκαμψη της περιοχής και για να εξαιρεθεί ο κίνδυνος για τα αγρινά. Εξέφρασε επίσης την άποψη ότι, πριν προωθηθούν οποιαδήποτε μέτρα, βάσει του περί της Περιβαλλοντικής Ευθύνης όσον αφορά την Πρόληψη και την Αποκατάσταση Περιβαλλοντικής Ζημιάς Νόμου του 2007 (Ν.189(I)/2007), θα πρέπει να εξαντληθούν τα περιθώρια κύριων εθνικών νομοθεσιών, όπως του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου του 1972, καθώς και των νομοθεσιών που αφορούν στη σήμανση των ζώων, πράγμα που δεν έχει γίνει στη συγκεκριμένη περίπτωση, επισημαίνοντας ότι η κατεδάφιση των καταλυμάτων και η απομάκρυνση ή και κατάσχεση των ζώων κρίνεται απόλυτα ικανοποιητική και απορρέει ξεκάθαρα από τις νομοθεσίες αυτές.

Με βάση τα πιο πάνω, το ΤΠ, με επιστολή του, ημερ. 3.7.2017, ζήτησε από τον Έπαρχο Πάφου και το ΤΠΟ όπως λάβουν τα απαραίτητα μέτρα συμμόρφωσης σύμφωνα με τη νομοθεσία, για τερματισμό της λειτουργίας των εγκαταστάσεων και αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

4.1.2 Τμήμα Δασών

Το Τμήμα, με επιστολή του, ημερ. 23.4.2015, πληροφόρησε το Επαρχιακό Γραφείο του ΤΠΟ Πάφου ότι «η μεταφορά ενός τόσο μεγάλου αριθμού αιγών στην περιοχή αναμένεται να προκαλέσει σοβαρότατα προβλήματα στο κρατικό δάσος και στα προστατευόμενα αντικείμενα των περιοχών «Natura 2000», γεγονός που καθιστά απαραίτητη την ετοιμασία Δέουσας Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων». Ανέφερε, επίσης, ότι τα προβλήματα που αναμένεται να παρουσιαστούν είναι σοβαρότατες ζημιές στη δασική βλάστηση και στα προστατευόμενα φυτά

της περιοχής, έντονα προβλήματα διάβρωσης στην αντιτυρική λωρίδα και στο δασικό οδικό δίκτυο που θα τα καταστήσουν ακατάλληλα για χρήση, αλλοίωση του φυσικού τοπίου, χωρίς να αποκλείονται φθορές στο ενετικό γεφύρι του Ρουδιά, αυξημένες δαπάνες επιτήρησης του δάσους, υποβάθμιση των ειδών προστασίας της περιοχής «Natura 2000» και ανταγωνισμός για τροφή και μετάδοση παρασιτικών και μολυσματικών ασθενειών στα αγρινά, που διαβιούν σε μεγάλους αριθμούς στην περιοχή. Επισήμανε, επίσης, ότι η απομάκρυνση των αιγών

από τα κρατικά δάση ήταν μια επίπονη προσπάθεια που ξεκίνησε προ της δεκαετίας του 1940, καθώς και ότι το Τμήμα τάσσεται κάθετα ενάντια στην αδειοδότηση των εν λόγω υποστατικών, αφού κάτι τέτοιο θα αποτελεί πωλητήριο και ενδέχεται να προκαλέσει την εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συναφώς αναφέρεται ότι η αρνητική θέση του Τμήματος, σε σχέση με την αδειοδότηση της υπό αναφορά ανάπτυξης, αναφέρεται και σε επιστολές, ημερ. 9.5.2016 και 6.6.2016, προς τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύλλογο Λευκωσίας.

Πρόσθετα, σε επιστολή του Τμήματος, ημερ. 25.5.2016 προς το ΤΠΟ, αναφέρεται ότι, «ήδη, μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα από τη μεταφορά των ζώων στην περιοχή, έχουν παρατηρηθεί έντονα διαβρωτικά φαινόμενα και υποβάθμιση της φυσικής βλάστησης και του τοπίου. Έπειτα από σωρεία παραπόνων από ντόπιους και ξένους περιπατητές, το ΤΔ αναγκάστηκε να κλείσει σημαντικό τμήμα του Μονοπατιού Μελέτης της Φύσης που περνά από εκεί (ενετικά γεφύρια). Τόσο το μονοπάτι, όσο και η «Μάντρα του Μίτα» έχουν σχεδόν καταστραφεί». Στην ίδια επιστολή το Τμήμα εισηγήθηκε την επιλογή άλλης περιοχής, μακριά από το κρατικό δάσος και εκτός της περιοχής «Natura 2000», στην περιοχή «Βρέτσια» και την ενοικίαση τεμαχίων τουρκοκυπριακής ιδιοκτησίας. Καταληκτικά, αναφέρεται ότι «έπειτα από τα πιο πάνω, το ΤΔ δεν μπορεί να συναινέσει στην έκδοση της εν λόγω πολεοδομικής άδειας, αφού θα πρόκειται για νομιμοποίηση παράνομου υποστατικού και ενός σοβαρού περιβαλλοντικού προβλήματος, το οποίο προσπαθήσαμε να αποτρέψουμε αρκετά πριν δημιουργηθεί».

Κατά παράδοχο τρόπο το ΤΔ, σε νέα επιστολή του, ημερ. 18.7.2016, δηλαδή περίπου ένα μήνα μετά την αποστολή της πιο πάνω επιστολής, διαφοροποίησε τη θέση του, αναφέροντας ότι, από παρατηρήσεις των τοπικών Λειτουργιών διαπιστώθηκε ότι οι επιπτώσεις από τη λειτουργία της μάντρας (έστω και χωρίς άδεια) δεν επηρεάζουν σημαντικά τις αρμοδιότητες και δραστηριότητες

του Τμήματος. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι δεν έχει παρατηρηθεί είσοδος των ζώων μέσα στο δάσος, ενώ η αποψίλωση της ποώδους βλάστησης, μέσω της βόσκησης στην περίμετρο του δάσους, επιδρά θετικά στην εξάπλωση τυχόν πυρκαγιών. Αναφέρεται, επίσης, ότι το τοπικό μονοπάτι επηρεάστηκε σε ένα τμήμα του, αλλά ήδη το Τμήμα προβαίνει σε αναπροσαρμογές, ώστε αυτό να καταστεί λειτουργικό και να μην επηρεάζεται από τη βόσκηση.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι, πέντε μήνες μετά από την πιο πάνω επιστολή, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, σε σχετική επιστολή του, ημερ. 22.11.2016, προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων, ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι οι θέσεις του ΤΔ σε σχέση με την υπό αναφορά ανάπτυξη ήταν αρνητικές.

Το ΤΔ, σε επιστολή του, ημερ. 24.5.2018, ανέφερε πως, έχοντας υπόψη ότι η βόσκηση, όταν δεν υπερβαίνει την βοσκοϊκανότητα της περιοχής, δρα ευεργετικά στη βιοποικιλότητα και στην πυροπροστασία των περιοχών, δεν διαφωνεί με τη λειτουργία της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Επισήμανε, επίσης, ότι έχουν παρατηρηθεί διαβρωτικά φαινόμενα και υποβάθμιση της φυσικής βλάστησης και του τοπίου γύρω από τα υποστατικά, τα οποία, όπως ανέφερε, είναι κάτι το σύνηθες και αναμενόμενο, ενώ δεν έχουν παρατηρηθεί σημάδια υπερβόσκησης στην υπόλοιπη περιοχή. Καταλήγοντας, ανέφερε ότι, λόγω της θέσης των υποστατικών, θεωρεί απαραίτητη την ετοιμασία Δέουσας Μελέτης Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον.

Συναφώς αναφέρεται ότι, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ολιστική Διαχείριση του Οικότοπου Προτεραιότητας 9590* στην περιοχή του Δικτύου «Natura 2000» Κοιλιάδα των Κέδρων – Κάμπος», που συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Life της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταβλήθηκε στον υπό αναφορά κτηνοτρόφο, ποσό ύψους €400, για χρήση γης για βόσκηση, κατά την περίοδο Απριλίου-Οκτωβρίου 2008. Σύμφωνα με το ΤΔ, η ανάγκη για εφαρμογή βόσκησης στη συγκεκριμένη περιοχή προέκυψε μέσα από τη μελέτη «Σχέδιο διαχείρισης της Βόσκησης στα Νότια Όρια Εξάπλωσης του «Δικτύου Natura 2000» Κοιλιάδα των Κέδρων - Κάμπος».

Η Υπηρεσία μας θεωρεί απαράδεκτη την επιδότηση από το Κράτος, παράνομων δραστηριοτήτων, αφού το ΤΔ γνώριζε ότι τα εν λόγω κτηνοτροφικά υποστατικά δεν είναι αδειοδοτημένα.

4.1.3 Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Στο παρελθόν, ο Επαρχιακός Κτηνιατρικός Λειτουργός Πάφου ανέφερε ότι, συγκεκριμένος κτηνοτρόφος αρνήθηκε την τοποθέτηση στομαχικού βόλου στα ζώα του, επικαλούμενος διάφορους ισχυρισμούς, οι οποίοι δεν έγιναν αποδεκτοί από τις ΚΥ. Κατά του κτηνοτρόφου κινήθηκαν νομικές διαδικασίες, αλλά δεν καταδικάστηκε από το Δικαστήριο, αφού, όπως αναφέρεται στη σχετική απόφαση, ο Κτηνιατρικός Λειτουργός που μετέβη στη μάντρα και δεν του επιτράπηκε η είσοδος, δεν επέδειξε την υπηρεσιακή του ταυτότητα.

Ο υπό αναφορά κτηνοτρόφος μετέφερε τα ζώα του στην κτηνοτροφική μονάδα που ανεγέρθηκε παράνομα εντός της περιοχής ΖΕΠ «Γκρεμοί του Χανουτάρη».

Όπως πληροφορηθήκαμε, η υπό αναφορά μονάδα δεν φέρει ακόμα κωδικό εκμετάλλευσης και άρα τα ζώα που βρίσκονται σε αυτή δεν έχουν σημανθεί, κατά παράβαση της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας. Ως αποτέλεσμα, ο ακριβής αριθμός των ζώων της μονάδας δεν είναι γνωστός, ούτε είναι δυνατή η παρακολούθησή της από τις ΚΥ, ακόμα και σε σχέση με τυχόν ασθένειες.

4.1.4 Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας

Σε επιστολή της ΥΘΠ, ημερ. 20.5.2016, αναφέρεται ότι η περιοχή στην οποία προτείνεται η ανάπτυξη αποτελεί σημαντικό χώρο φωλεοποίησης, αλλά και τροφοδοσίας για μεγάλο αριθμό και ποικιλία πτηνών, αλλά και σημαντικότερη περιοχή εξάπλωσης του κυπριακού αγρινού, επισημαίνοντας ότι, με βάση συστηματικές καταγραφές που διεξάγει η Υπηρεσία την τελευταία 15ετία, η περιοχή αποτελεί μια από τις καλύτερες περιοχές σε πυκνότητα πληθυσμού και ποιότητα βιοτόπου Παγκύπρια. Όπως αναφέρει, η θέση της ΥΘΠ είναι αρνητική ως προς το ενδεχόμενο εξασφάλισης άδειας κατά παρέκκλιση, για μια σειρά από πολύ σοβαρούς, αντικειμενικούς και επιστημονικούς λόγους, τους οποίους συνοψίζει ως εξής:

- ◆ Θα υπάρξει σημαντική υποβάθμιση, αλλά και μείωση του ωφέλιμου βιότοπου σημαντικών ειδών ορνιθοπανίδας, αλλά και του ζωτικού βιότοπου του Κυπριακού αγρινού.
- ◆ Θα αυξηθεί σημαντικά η όχληση και ο κατακερματισμός του βιότοπου.
- ◆ Θα δημιουργηθούν προβλήματα, σε σχέση με τον ανταγωνισμό των αιγοπροβάτων με τα αγρινά για διαθέσιμη τροφή.
- ◆ Θα δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες κινδύνου μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών προς τα αγρινά από τα αιγοπρόβατα, κάτι το οποίο μπορεί να αποβεί μοιραίο για τον πληθυσμό του αγρινού σε Παγκύπρια κλίμακα.

Σε σχέση με το τελευταίο σημείο, η ΥΘΠ επισήμανε ότι δεν πρόκειται για υποθετικό φαινόμενο αλλά πραγματικό, αφού στο πρόσφατο παρελθόν (2001-2003) η συνβόσκηση αγρινών και αιγοπροβάτων στις παρυφές του Δάσους Πάφου ή και η συμβίωσή τους στον ίδιο χώρο, οδήγησε σε θανατηφόρα μολυσματική ασθένεια, που εξαπλώθηκε σε όλο σχεδόν το δάσος Πάφου, με σημαντικές απώλειες αγρινών.

Καταλήγοντας, η Υπηρεσία τόνισε την ανάγκη για άρση των παρανομιών, επισημαίνοντας ότι τυχόν αδειοδότηση των υποστατικών θα επιφέρει πολύ αρνητικές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στα είδη και στους οικοτόπους της περιοχής, ιδιαίτερα στο αγρινό. Για τους λόγους αυτούς, η Υπηρεσία ανέφερε ότι διαφωνεί κάθετα με την υπό εξέταση αδειοδότηση.

4.1.5 Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

Ο Υπουργός ΓΑΑΠ, σε απαντητική επιστολή, ημερ. 22.12.2016, προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων, όπως αναφέρεται και πιο πάνω, επιβεβαίωσε τα όσα αναφέρονται στην αρνητική τοποθέτηση του ΤΠ και τους λόγους που την υποστηρίζουν, επισημαίνοντας ότι αρνητικές απόψεις εκφράστηκαν και από το ΤΔ και την ΥΘΠ.

Με βάση τα πιο πάνω και σε συνέχεια ερωτημάτων που τέθηκαν με επιστολή της Υπηρεσίας μας, ημερ. 21.6.2018, προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, η τέως Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου, με επιστολή της, ημερ. 2.4.2019, μας πληροφόρησε τα ακόλουθα:

α. Όσον αφορά στους λόγους που οδήγησαν στην αλλαγή των αρνητικών απόψεων που εκφράζονταν διαχρονικά από το ΤΔ, σε σχέση με την προτεινόμενη ανάπτυξη, μας ανέφερε ότι η διαχείριση της καύσιμης ύλης, η οποία συσσωρεύεται ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της εγκατάλειψης της υπαίθρου, μέσα από τη βόσκηση, αποτελεί σημαντικό μέτρο για την πρόληψη των πυρκαγιών. Επίσης, μας πληροφόρησε ότι το ΤΔ παρακολουθεί τη συγκεκριμένη περιοχή και μέσα από τους ελέγχους που διενεργεί δεν παρατηρούνται επιπτώσεις στη χλωρίδα και πανίδα της

περιοχής. Αναφορικά με τη διαφοροποίηση της θέσης του ΤΔ ως προς τη νομιμοποίηση των συγκεκριμένων κτηνοτροφικών υποστατικών, μας ανέφερε ότι στηρίζεται στο γεγονός ότι δεν έχουν διαπιστωθεί αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη βιοποικιλότητα της περιοχής από τη μέχρι σήμερα λειτουργία τους.

Επισημάνθηκε ότι οι απόψεις του ΤΔ στις τρεις επιστολές του, διαφοροποιήθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα δύο μηνών, που δεν αιτιολογεί τον βαθμό στον οποίο αυτές είναι

αντικρουόμενες και αντιφατικές μεταξύ τους και ως εκ τούτου εγείρονται ερωτηματικά και προβληματισμοί ως προς τους λόγους που το Τμήμα, ενώ έκφραζε τόσο έντονες απόψεις για τις επιπτώσεις που έχει η υπό αναφορά κτηνοτροφική μονάδα στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής, διαφοροποίησε εντελώς τη στάση του. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην επιστολή, ημερ. 25.5.2016, επισημαίνεται ότι, μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα έχουν παρατηρηθεί έντονα διαβρωτικά φαινόμενα και υποβάθμιση της φυσικής βλάστησης και ένα μήνα αργότερα, η επιστολή, ημερ. 18.7.2016, αναφέρει ότι δεν έχουν διαπιστωθεί επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη λειτουργία της μάντρας.

Ζητήσαμε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ να μας πληροφορήσει κατά πόσο το ΤΔ θεωρεί ακόμα ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος εμπλοκής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εν λόγω υπόθεση, ως ήταν και η ανησυχία που καταγράφεται στην επιστολή του, ημερ. 23.4.2015. Έγινε επίσης εισήγηση όπως ο Υπουργός ΓΑΑΠ, ως η αρμόδια Αρχή, δώσει οδηγίες για τη διεξαγωγή έρευνας, ώστε να διαφανούν οι λόγοι που για ένα τόσο σοβαρό θέμα, Λειτουργοί του ΤΔ εξέφραζαν αντιφατικές απόψεις σε χρονικό διάστημα δύο μηνών και κατά πόσο αυτοί τεκμηριώνονται κατά περίπτωση.

β. Στο ερώτημα εάν έχει εκπονηθεί μελέτη βοσκοικανότητας για την περιοχή και ποια ήταν τα αποτελέσματά της, μας ανέφερε ότι, στο πλαίσιο του συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος Life – Kedros, στο οποίο ανάδοχος είναι το ΤΔ, εκπονήθηκε μελέτη βοσκοικανότητας, τα αποτελέσματα της οποίας κατέδειξαν ότι τα οικοσυστήματα της περιοχής είναι παραγωγικά σε βοσκήσιμη ύλη και ότι η εφαρμογή της ελεγχόμενης βόσκησης μπορεί να αποτελέσει ακόμη ένα εργαλείο για την προστασία των δασών της ευρύτερης περιοχής από τις πυρκαγιές. Μας πληροφόρησε, επίσης, ότι η μελέτη έδειξε ότι η ελεύθερη βόσκηση στην περιοχή μπορεί να εφαρμόζεται την περίοδο Μαΐου – Σεπτεμβρίου και μπορούν να βόσκουν σε αυτή μέχρι και 1.070 αίγες, ενώ ο αριθμός μπορεί να αυξηθεί στις 2.140 αίγες, εάν η ελεύθερη βόσκηση συνδυάζεται με συμπλήρωμα διατροφής εντός της μάντρας.

γ. Όσον αφορά στους λόγους για τους οποίους δεν έχουν ληφθεί οποιαδήποτε μέτρα κατά του κτηνοτρόφου, σε σχέση με την άρνησή του για σήμανση των ζώων του (πέραν της δικαστικής υπόθεσης κατά την οποία οι ΚΥ απέτυχαν να τεκμηριώσουν την άρνησή του λόγω της μη επίδειξης ταυτότητας), κατά παράβαση του εθνικού και κοινοτικού δικαίου, μας πληροφόρησε ότι οι ΚΥ παραχωρούν κωδικό εκτροφής και κατ'επέκταση κωδικούς σήμανσης των ζώων, σε κτηνοτροφικά υποστατικά που έχουν πολεοδομική άδεια, κάτι που η συγκεκριμένη μονάδα δεν έχει μέχρι στιγμής εξασφαλίσει. Επίσης, μας ανέφερε ότι οι ΚΥ προχώρησαν σε καταγγελία στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ζητώντας τη δίωξη του ιδιοκτήτη για παράνομη εκτροφή και διατήρηση ζώων σε μη εγκεκριμένα κτηνοτροφικά υποστατικά και για παράνομη μετακίνηση ζώων, καθώς και ότι είναι σε συνεννόηση με την Αστυνομία για λήψη πρόσθετων μέτρων.

Σύσταση: Οι ΚΥ, ως οι καθ'ύλην αρμόδιες Υπηρεσίες, θα πρέπει να επισπεύσουν τις διαδικασίες δίωξης του ιδιοκτήτη της κτηνοτροφικής μονάδας, καθότι υφίσταται σοβαρό θέμα προστασίας της δημόσιας υγείας, αφού κανένας αρμόδιος δεν φαίνεται να γνωρίζει εάν και πού διοχετεύονται ζωικά προϊόντα (γάλα και κρέας) που προέρχονται από την υπό αναφορά μονάδα. Επιστήσαμε την προσοχή των ΚΥ στην πιθανότητα μετάδοσης ασθενειών στο κοινό από την ενδεχόμενη ανεξέλεγκτη και μη ελεγχόμενη διάθεση προϊόντων στην αγορά.

δ. Στο ερώτημα εάν έχουν αξιολογηθεί οι κίνδυνοι που προκύπτουν, τόσο για τη δημόσια υγεία, όσο και για τα αγρινά, από τη μη ιχνηλασιμότητα των ζώων της υπό αναφορά κτηνοτροφικής μονάδας και τυχόν διοχέτευση προϊόντων της στην αγορά, η τέως Γενική Διευθύντρια μάς ανέφερε ότι, με βάση την κείμενη νομοθεσία, κανένα ζώο από το συγκεκριμένο παράνομο υποστατικό, δεν μπορεί να παρουσιαστεί στα σφαγεία και να σφαγεί για σκοπούς διάθεσης του κρέατός του στην ανθρώπινη κατανάλωση και ότι το ίδιο ισχύει για τη διοχέτευση του γάλακτος από τα συγκεκριμένα υποστατικά στην αγορά, καθώς η απαιτούμενη άδεια διάθεσης γάλακτος προϋποθέτει τη νομιμοποίηση των υποστατικών και εγγραφή της στο μητρώο των ΚΥ.

Επίσης, επισήμανε ότι, σε σχέση με τους κινδύνους για το αγρινό, η συνβόσκηση αγρινών και αιγοπροβάτων εντός της ίδιας περιοχής είναι κάτι που μπορεί να παρατηρηθεί εντός της οροσειράς του Τρόδους, ειδικότερα στην Επαρχία Πάφου. Ωστόσο, έχοντας ως δεδομένο πως, με βάση τα διάφορα σχέδια παρακολούθησης, ελέγχου, εκρίζωσης και επιτήρησης ζωικών

ασθενειών που εφαρμόζονται, ο ζωικός πληθυσμός της Κύπρου ευρίσκεται υπό έλεγχο από τις ΚΥ, δεν κρίνεται ότι συντρέχουν κίνδυνοι για την υγεία του αγρινού.

Η Υπηρεσία μας θεωρεί πως, η πιο πάνω άποψη, ότι δηλαδή, με βάση τα διάφορα σχέδια παρακολούθησης, ελέγχου, εκρίζωσης και επιτήρησης ζωικών ασθενειών που εφαρμόζουν οι ΚΥ, κρίνεται ότι δεν συντρέχουν κίνδυνοι για την υγεία του αγρινού, έρχεται σε αντίφαση με την παραδοχή ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου των ζώων του υπό αναφορά υποστατικού, λόγω της μη σήμανσής τους από τις ΚΥ.

Σύσταση: Το Υπουργείο ΓΑΑΠ, ως η καθ' ύλην αρμόδια Αρχή, οφείλει, με βάση τα πιο πάνω, να εξετάσει και να τεκμηριώσει εάν τελικά προκύπτουν κίνδυνοι από τη συνβόσκηση αγρινών και των αιγοπροβάτων που ανήκουν στην παράνομη κτηνοτροφική μονάδα και δεν τυγχάνουν οποιουδήποτε ελέγχου από τις ΚΥ.

ε. Λαμβάνοντας υπόψη τη γειτνίαση της κτηνοτροφικής μονάδας με τη Ζώνη Προστασίας του ταμιευτήρα ύδρευσης Αρμίνου, καθώς και την επιβολή προστίμου από το ΤΠ, για ρύπανση του γειτονικού αργακιού, θέσαμε το ερώτημα εάν το ΤΑΥ έχει προχωρήσει στην αξιολόγηση των επιπτώσεων της λειτουργίας της μονάδας, ιδιαίτερα όσον αφορά στην απόρριψη των λυμάτων της στους υπόγειους υδροφορείς και στην κατάσταση του ταμιευτήρα Αρμίνου, καθώς και εάν υπάρχει οποιαδήποτε περίπτωση επηρεασμού του ταμιευτήρα Ασπρόκρεμμου, που αποτελεί την κύρια πηγή ύδρευσης των κατοίκων της Επαρχίας Πάφου. Η τέως Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΓΑΑΠ, μας ανέφερε ότι κατά την εξέταση της σχετικής αίτησης για πολεοδομική άδεια, το ΤΑΥ επισήμανε ότι, το προτεινόμενο έργο βρίσκεται μέσα στη λεκάνη απορροής του ποταμού Ξερού, η οποία συμπίπτει με την κοντινή ζώνη προστασίας του φράγματος Ασπρόκρεμμου και έθεσε ως όρο όπως τα οποιαδήποτε απόβλητα από τη λειτουργία της κτηνοτροφικής μονάδας να μην διοχετεύονται προς το παρακείμενο αργάκι του Χανουτάρη, (παραπόταμου του ποταμού Ξερού), προς αποφυγή κινδύνου μόλυνσης, τόσο του επιφανειακού όσο και του υπόγειου νερού του ποταμού. Μας ανέφερε, επίσης, ότι το τεμάχιο στο οποίο βρίσκονται υποστατικά, βρίσκεται μέσα στη λεκάνη απορροής του ποταμού Ξερού και συνεπώς δεν μπορεί να επηρεάζεται το φράγμα Αρμίνου, που βρίσκεται στον ποταμό Διαρίζο.

Σύσταση: Επειδή δεν απαντήθηκε το ερώτημα, κατά πόσον το ΤΑΥ έχει προχωρήσει στην αξιολόγηση των επιπτώσεων της λειτουργίας της μονάδας, ιδιαίτερα όσον αφορά στην απόρριψη των λυμάτων της στους υπόγειους υδροφορείς, ζητήθηκε όπως το Υπουργείο ΓΑΑΠ, ως η καθ' ύλην αρμόδια Αρχή, σε συνεννόηση με το ΤΑΥ, μας πληροφορήσει εάν στο μεταξύ αυτό έχει προβεί στην προαναφερόμενη αξιολόγηση.

στ. Όσον αφορά στους λόγους για τους οποίους δεν ζητήθηκε η ετοιμασία Δέουσας Μελέτης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κοινοτικού κεκτημένου, η τέως Γενική Διευθύντρια μάς ανέφερε ότι οι απόψεις των διάφορων Τμημάτων για το συγκεκριμένο έργο ήταν αρνητικές και ως εκ τούτου δεν κρίθηκε αναγκαία η ετοιμασία Μελέτης Δέουσας Εκτίμησης από τον αιτητή. Μας πληροφόρησε επίσης πως, λαμβάνοντας υπόψη ότι το θέμα βρίσκεται πλέον ενώπιον του Συμβουλίου Παρεκκλίσεων και τηρουμένων των προνοιών της Οδηγίας 92/43/ΕΚ, αναφορικά με τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, θα συγκληθεί Επιτροπή Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, προκειμένου να αξιολογήσει δεόντως τις επιπτώσεις από το εν λόγω έργο, αξιοποιώντας το υλικό και την πληροφόρηση που αποστάληκε από τα διάφορα Τμήματα, καθώς και την εμπειρογνωμοσύνη των μελών που θα την απαρτίζουν, καθώς επίσης ότι για την εν λόγω διαδικασία η υποβολή πρόσθετης μελέτης από τον αιτητή δεν είναι αναγκαία.

4.2 Δέουσα μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων στο περιβάλλον

Το άρθρο 16(3) του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 (Ν.153(I)2003) προνοεί ότι «κάθε έργο που υπόκειται σε πολεοδομική άδεια, κάθε δημόσιο έργο και σχέδιο που καθορίζει το πλαίσιο έγκρισής τους, όταν το εν λόγω έργο, δημόσιο έργο ή σχέδιο, δεν είναι άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση περιοχής η οποία εμπίπτει σε ειδική ζώνη διατήρησης, αλλά δύναται να την επηρεάζει, καθεαυτό ή από κοινού με άλλο έργο, δημόσιο έργο ή σχέδιο, υπόκειται σε δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του στην περιοχή, λαμβάνοντας καθοριστικά υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής αυτής και της οικείας ειδικής ζώνης διατήρησης και τη δημόσια γνώμη για το σχέδιο ή έργο».

Κατά τη διαδικασία εξέτασης έργων ή σχεδίων που εμπίπτουν ή γειτνιάζουν με περιοχές του Δικτύου «Natura 2000», αξιολογούνται Δέουσες Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, με σκοπό τη διαφύλαξη των ειδών και οικοτόπων της περιοχής. Η αξιολόγηση των Δέουσων Μελετών γίνεται από το ΤΠ ανεξάρτητα, κατά περίπτωση, με συμμετοχή εμπειρογνομόνων.

Προξενεί ιδιαίτερη εντύπωση στην Υπηρεσία μας η άποψη του Υπουργείου ΓΑΑΠ, ότι θα συγκληθεί Επιτροπή Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, προκειμένου να αξιολογήσει δεόντως τις επιπτώσεις από το εν λόγω έργο, αξιοποιώντας το υλικό και την πληροφόρηση που αποστάληκε από τα διάφορα Τμήματα, χωρίς ωστόσο να έχει εκπονηθεί εξειδικευμένη μελέτη από ειδικούς, σε σχέση με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις του έργου στα είδη, για τα οποία έχει ενταχθεί η υπό αναφορά περιοχή στο δίκτυο «Natura 2000» και για τα οποία έχει εκπονηθεί διαχειριστικό σχέδιο, το οποίο θα πρέπει να τηρείται.

Η Υπηρεσία μας διατηρεί τις επιφυλάξεις της, εάν το Υπουργείο ΓΑΑΠ νομιμοποιείται, με βάση τον υπό αναφορά Νόμο, να συγκαλέσει Επιτροπή Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, προκειμένου να αξιολογήσει δεόντως τις επιπτώσεις από το εν λόγω έργο, χωρίς να υποβληθεί σχετική μελέτη. Επισημαίνεται ότι, βάσει πρόσφατης Προειδοποιητικής επιστολής που στάληκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαφαίνεται ότι προκύπτουν σοβαρά οριζόντια προβλήματα, σε σχέση με τη δέουσα αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

4.3 Ενημέρωση από Υπουργείο Εσωτερικών

Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών, σε απάντηση επιστολής της Υπηρεσίας μας, ημερ. 21.6.2018, με την οποία ζητήσαμε να πληροφορηθούμε τους λόγους για τους οποίους γίνεται ανεκτή η εδώ και χρόνια παράνομη ανέγερση υποστατικών, αφού οι επανειλημμένες αιτήσεις για έκδοση άδειας έχουν απορριφθεί και δεν υπήρξε συμμόρφωση με την Ειδοποίηση Επιβολής που εκδόθηκε από το ΤΠΟ, με επιστολή του, ημερ. 11.1.2019, παρέθεσε το ιστορικό της υπόθεσης. Μας ανέφερε επίσης ότι η Έπαρχος Πάφου απέστειλε στις 14.9.2015 επιστολή προς τους ιδιοκτήτες του τεμαχίου, για άρση της παρανομίας εντός 30 ημερών και στις 3.11.2017 έστειλε νέα επιστολή προς τους ιδιοκτήτες και κατόχους των υποστατικών, με τελευταία προειδοποίηση συμμόρφωσης εντός 15 ημερών. Ο Γενικός Διευθυντής, μας πληροφόρησε επίσης ότι η Έπαρχος Πάφου, αφού εξάντλησε όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες για συμμόρφωση, έστειλε στις 20.11.2017 επιστολή στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για λήψη δικαστικών μέτρων εναντίον της Ιεράς Μονής, ως ιδιοκτήτη και του ιδιώτη κτηνοτρόφου, ως κατόχου της αυθαίρετης κτηνοτροφικής μονάδας και καταχωρίστηκε σχετική υπόθεση ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου στις 13.2.2018.

4.4 Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου

Το Υπουργικό Συμβούλιο, με Απόφασή του, ημερ. 25.10.2017, ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχονται από το άρθρο 26 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου και σύμφωνα με τον Κανονισμό 17(2) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρεκκλίσεις) Κανονισμών, αποφάσισε να αναπέμψει στο Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων, προς επανεξέταση, την αίτηση της Ιεράς Μονής, κατά παρέκκλιση των προνοιών της Δήλωσης Πολιτικής, για κτηνοτροφικά υποστατικά, σύμφωνα με την εισήγηση του Συμβουλίου Μελέτης Παρεκκλίσεων, θεωρώντας ότι εμπίπτει στο κριτήριο (ζ) του Κανονισμού 19 (1), των εν λόγω Κανονισμών, για τους πιο κάτω λόγους:

α. Τη μάντρα την ανήγειρε η ίδια η Ιερά Μονή για στέγαση των αιγών του κ. «Χ», από την Πέγεια, από όπου και έφυγε, ο οποίος είναι προστάτης δυσπραγούσας οικογένειας.

β. Το εν λόγω πρόσωπο εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του σε πρωτόγονα υποστατικά στον ποταμό της Ρουδιάς και η Ιερά Σύνοδος ανέθεσε στην Ιερά Μονή, που έχει μεγάλο κτήμα στην περιοχή (Αγρόκτημα Σαβουρής), να βοηθήσει τη συγκεκριμένη οικογένεια.

Ως εκ των πιο πάνω, το Υπουργικό Συμβούλιο θεώρησε ότι η αίτηση μπορούσε να αντιμετωπισθεί θετικά με τους ακόλουθους όρους:

i. Η αίτηση και τα σχέδια να συνάδουν με την επί τόπου κατάσταση και το τεμάχιο της αίτησης να είναι αυτό στο οποίο ανεγέρθηκαν τα υποστατικά.

ii. Να περιοριστεί η έκταση βόσκησης των αιγών, με υπόδειξη των ΚΥ, του ΤΔ και του ΤΠ.

iii. Να γίνει αποκατάσταση του τοπίου και του περιβάλλοντος, καθ' υπόδειξη του ΤΠ.

iv. Να εφαρμοστούν οι όροι και προϋποθέσεις που θα κρίνει η Πολεοδομική Αρχή κατάλληλες για την αισθητική βελτίωση και την απόκρυψη των υποστατικών.

Αποφασίστηκε, επίσης, όπως η εν λόγω Απόφαση μη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Σημειώνεται ότι, με βάση τον Κανονισμό 18(2) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Παρέκλιση) Κανονισμών, η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία λήψεως της Απόφασης και αποστέλλεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων μαζί με τη σχετική αιτιολογία αυτής, καθώς και την εισήγηση του Συμβουλίου Μελέτης Παρεκκλίσεων μαζί με τα σχετικά πρακτικά. Επίσης, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 17(2), σε περίπτωση διαφωνίας του Υπουργικού Συμβουλίου με την εισήγηση του Συμβουλίου Μελέτης Παρεκκλίσεων, είτε μερικώς, είτε ολικώς, τότε η αίτηση αναπέμπεται στο Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων προς επανεξέταση. Το Υπουργικό Συμβούλιο καταγράφει τους λόγους για τους οποίους διαφωνεί. Το Υπουργικό Συμβούλιο ανέπεμψε την αίτηση, με βάση το κριτήριο (ζ) του Κανονισμού 19 (1), στο οποίο, ωστόσο, αναφέρονται ως κριτήρια και αρχές εξέτασης αιτήσεων «η πραγματοποίηση ειδικών στόχων, προγραμμάτων και έργων ανάπτυξης και επίλυση ειδικών προβλημάτων σε σχέση με την ανάπτυξη».

Διαπιστώθηκε ότι στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου δεν καταγράφονται οι λόγοι διαφωνίας του με την απόφαση του Συμβουλίου Μελέτης και Παρεκκλίσεων, παρά μόνο παρατίθενται ανθρωπιστικοί λόγοι για αιτιολόγηση της αναπομπής. Η αναφορά σε ανθρωπιστικούς λόγους δεν καλύπτεται από συγκεκριμένο άρθρο του Κανονισμού που έτυχε επίκλησης.

Η πιο πάνω Απόφαση, η οποία στην ουσία υποδεικνύει στο Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων τον τρόπο άσκησης των αρμοδιοτήτων του, αναφέροντας μάλιστα τους όρους που θα θέσουν τα

αρμόδια Τμήματα, ενδεχομένως να αντιβαίνει επίσης με τις πρόνοιες των άρθρων 17(6), 18(4) και 44(2) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(I)/1999), που προβλέπουν ότι η διοικητική αρμοδιότητα πρέπει να ασκείται από το όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί από τον Νόμο (άρθρο 17(6)), ότι το ιεραρχικά προϊστάμενο όργανο δεν έχει εξουσία να ακυρώσει ή να μεταρρυθμίσει για λόγους ουσιαστικούς τις πράξεις του υφιστάμενού του οργάνου, όταν ο Νόμος ανέθεσε αποκλειστικά στο υφιστάμενο όργανο την άσκηση της σχετικής αρμοδιότητας (άρθρο 18(4)) και ότι δεν επιτρέπεται στο αρμόδιο όργανο να υποκαθίσταται ή να κατευθύνεται στην άσκηση της διακριτικής του εξουσίας από άλλο όργανο (άρθρο 44(2)).

5. Γενικά Συμπεράσματα

Διαπιστώθηκε η αδυναμία του Κράτους να αντιδράσει έγκαιρα και αποτελεσματικά στην άρση μιας έκδηλης παρανομίας, που ενδέχεται να θέτει σε κίνδυνο ακόμα και τη δημόσια υγεία.

Διαφάνηκε επίσης ότι, παρόλο που τα εμπλεκόμενα Τμήματα/Υπηρεσίες (πλην του ΤΔ, που διαφοροποίησε αδικαιολόγητα την άποψή του), αναγνωρίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, από τη λειτουργία του υπό αναφορά παράνομου κτηνοτροφικού υποστατικού, κανένα δεν προέβη στη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για τερματισμό της παρανομίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

6. Γενικές Συστάσεις

Επιστήθηκε η προσοχή των αρμόδιων Υπηρεσιών όπως, για διασφάλιση της νομιμότητας, προχωρήσουν χωρίς καθυστέρηση στην άρση της υφιστάμενης παρανομίας, με κατεδάφιση των παράνομων κτηνοτροφικών υποστατικών, καθώς και στην αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο βρίσκεται εντός της περιοχής του Δικτύου «Natura 2000».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α

ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

- ◆ Το τεμάχιο με αρ. 8, του Φ/ΣΧ 46/05 στον Άγιο Ιωάννη στην Επαρχία Πάφου, στο οποίο προτείνεται η δημιουργία κτηνοτροφικής ανάπτυξης (ανέγερση υποστατικών αιγοπροβάτων), εμπίπτει σε περιοχή Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής, στην πολεοδομική ζώνη Ζ3-ΠΤ (Προστατευόμενο Τοπίο) σε «ΖΕΠ», που αποτελεί περιοχή του Δικτύου «Natura 2000», όπου τέτοια ανάπτυξη δεν είναι δυνατόν να επιτραπεί. Συγκεκριμένα, η προτεινόμενη ανάπτυξη αντίκειται στις πρόνοιες του Κεφαλαίου 7 της Δήλωσης Πολιτικής (2014), που προνοεί ότι η φύση, το τοπίο και τα δάση επιβάλλεται να προστατεύονται και να διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα και η μοναδικότητά τους, δεδομένου ότι αποτελεί χρήση ασύμβατη και επιβαρυντική στη φυσιογνωμία και ιδιαιτερότητα της περιοχής. Χερσαίες και υδάτινες περιοχές επιβάλλεται να αποτελούν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης, λόγω της οικολογικής, γεωμορφολογικής, επιστημονικής, πολιτιστικής ή αισθητικής τους σημασίας.
- ◆ Η προτεινόμενη ανάπτυξη εντός του αναφερόμενου τεμαχίου που εμπίπτει στις πιο πάνω περιοχές καταστρατηγεί, σύμφωνα με τις πρόνοιες/στόχους του Κεφαλαίου 2, Παράγραφος 2.2, της Δήλωσης Πολιτικής (2014), τους Βασικούς Στόχους/Πολιτικές, του Σχεδίου Ανάπτυξης, ως ακολούθως:
  - α. Τον Βασικό Στόχο που καθορίζεται στην Παράγραφο 2.2 (α) και επιβάλλει τον σεβασμό, προστασία, διατήρηση, ανάδειξη, αποτροπή υπερβολικών πιέσεων και την αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων, του τοπίου, της φυσικής καλλονής και της αρχιτεκτονικής, ιστορικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου.
  - β. Τον Βασικό Στόχο που καθορίζεται στην παράγραφο 2.2.(ι) και επιβάλλει την προστασία της υπαίθρου από φυσικούς και άλλους κινδύνους, περιλαμβανομένης της προστασίας των εδαφών από τη διάβρωση και απερήμωση κυρίως στις ορεινές και παραθαλάσσιες περιοχές.
  - γ. Τον Βασικό Στόχο που καθορίζεται στην Παράγραφο 2.2. (ιγ) και επιβάλλει τη διατήρηση και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης των φυσικών βιοτόπων, της βιοποικιλότητας καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.
  - δ. Τον Βασικό Στόχο που καθορίζεται στην Παράγραφο 2.2. (ιδ) και επιβάλλει την προστασία των επιφανειακών και υπόγειων υδάτινων πόρων και τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που ασκούνται σε αυτούς, όπως ξηρασία, πλημμύρες, κλιματική αλλαγή και ρύπανση, συμπεριλαμβανομένης και της ατμοσφαιρικής.
  - ε. Τον Βασικό Στόχο της Γενικής Στρατηγικής Ανάπτυξης που καθορίζεται στην Παράγραφο 2.4 (α) και επιβάλλει την προγραμματισμένη και λελογισμένη προαγωγή, έλεγχο και υλοποίηση αναπτύξεων, προς επίτευξη της αειφόρου και γενικότερης βιώσιμης

ανάπτυξης της υπαίθρου, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση των φυσικών πόρων, του περιβάλλοντος και του τοπίου.

- ◆ Η προτεινόμενη μάντρα αιγοπροβάτων δεν προτείνεται σε καθορισμένη, για τον σκοπό αυτό, κτηνοτροφική ζώνη ή περιοχή, ούτε σε άλλη περιοχή εκτός των ζωνών/περιοχών αυτών, όπου θα ήταν δυνατόν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τέτοια ανάπτυξη να επιτραπεί, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο Κεφάλαιο 9.5 της Δήλωσης Πολιτικής.
- ◆ Η Πολεοδομική Αρχή, έχοντας διαβουλευθεί με συναρμόδια Τμήματα/Υπηρεσίες, έχει διαπιστώσει ότι συντρέχουν ουσιώδεις παράγοντες για τους οποίους η προτεινόμενη ανάπτυξη δεν πρέπει να πραγματοποιηθεί στον συγκεκριμένο χώρο και κατά συνέπεια δεν ικανοποιούνται οι πρόνοιες της παραγράφου 3.1 (θ) του Κεφαλαίου 3 (Γενικές Πρόνοιες Πολιτικής-Βασικές Αρχές που διέπουν την ανάπτυξη) της Δήλωσης Πολιτικής. Ειδικότερα:
- ◆ Το ΤΠ θεωρεί ότι αναπτύξεις/επεμβάσεις, όπως η προτεινόμενη, εντός των περιοχών του Δικτύου «Natura 2000», παραβιάζουν τις πρόνοιες τόσο της εθνικής νομοθεσίας (Ν.153(Ι)/2003), όσο και της Ευρωπαϊκής οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ).
- ◆ Ενόψει του ότι το τεμάχιο συνορεύει με τη Ζώνη Προστασίας του ταμιευτήρα Ύδρευσης του Φράγματος Αρμίνου, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων θεωρεί ότι τα όμβρια νερά της περιοχής και τα απόβλητα της μάντρας, με βάση τις κλίσεις του εδάφους της περιοχής, θα καταλήγουν στο εν λόγω Φράγμα, με αποτέλεσμα να υφίσταται σοβαρός κίνδυνος ρύπανσης των νερών και του εδάφους.
- ◆ Το Τμήμα Δασών και το Ταμείο Θήρας, θεωρούν ότι η προτεινόμενη ανάπτυξη θα επιφέρει αρνητικές και μη ανατρέψιμες επιπτώσεις στην εξαιρετικά ευαίσθητη περιοχή, θα προκληθούν σοβαρότατα προβλήματα στο δάσος και θα υπάρξει σημαντική υποβάθμιση αλλά και μείωση του ωφέλιμου βιότοπου, ενώ επιπρόσθετα θα δημιουργηθούν προβλήματα, όπως συναγωνισμός των αιγοπροβάτων με τα αγρινά και μετάδοση παρασιτικών και μολυσματικών ασθενειών στα αγρινά που διαβιούν σε μεγάλους αριθμούς στην περιοχή».